

kinderombudsman

het beste besluit:
geef kinderen invloed

Rapport

Belang van leerlinge(n) onvoldoende onderzocht door school

Oordeel

Onderzoek naar de belangenafweging bij het maken van het schoolrooster en naar aanleiding van de gegrondverklaring door de Geschillencommissie.

Op basis van het onderzoek vindt de Kinderombudsman de klachten over het Rijswijks Lyceum en Stichting VO Haaglanden gegrond.

Nummer: KOM005/2022
Datum: 28 april 2022

Belang van leerlinge(n) onvoldoende onderzocht door school.
© De Kinderombudsman, 28 april.

Kinderombudsvrouw
Margrite Kalverboer

Kinderen hebben rechten.

Deze zijn onder meer vastgelegd in het Verdrag inzake de Rechten van het Kind. De rechten gelden voor iedereen onder de 18 jaar.

De Kinderombudsman controleert of de overheid de kinderrechten in Nederland naleeft. Hij doet dit ook bij organisaties in het onderwijs, de kinderopvang, de jeugdzorg en de gezondheidszorg. De Kinderombudsman heeft verschillende taken.

Onderzoek

De Kinderombudsman doet onderzoek naar onderwerpen die te maken hebben met schending van de kinderrechten. Hij kan ook een onderzoek beginnen naar aanleiding van klachten die binnenkomen over individuele gevallen.

Advies

Op basis van signalen en onderzoeken adviseert hij – gevraagd en ongevraagd – het parlement en verschillende instanties. Hij probeert structurele oplossingen te vinden voor problemen die met de rechten van kinderen te maken hebben.

Bewustwording kinderrechten

Het is belangrijk dat iedereen weet dat er kinderrechten zijn en wat deze inhouden. Dus zowel de kinderen en jongeren zelf, als hun ouders, scholen, de overheid en instanties. Daarom maakt de Kinderombudsman volwassenen, kinderen en jongeren bewust van de kinderrechten.

Meer informatie, rapporten en adviezen zijn te vinden op www.kinderombudsman.nl

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting voor jongeren	5
1. Wat is de klacht en het klachtverloop	6
1.1 Wat is de klacht	6
1.2 Klachtverloop	6
2. Wat zijn de bevindingen: feiten en visies	8
2.1 Feiten	8
2.2 Visies	9
3. Kinderrechtelijk kader	12
3.1 Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK)	12
3.2 General Comment nr. 17	13
4. Beoordeling	14
4.1 De belangen van Lisa	14
4.2 Beoordeling van de klacht	14
5. Conclusie en aanbeveling	17
Bijlage 1: WET NATIONALE OMBUDSMAN	18
Bijlage 2: KINDERRECHTELIJK KADER	19
BIJLAGE 3: STAPPENPLAN BESTE BESLUIT VOOR HET KIND	22

Samenvatting voor jongeren

De 16-jarige Lisa zit in de 4^e klas van het Rijswijks Lyceum in Rijswijk. In de 'zomermaanden' wordt er op deze school op een andere locatie in Rijswijk gegymd. Door een aanpassing van het schoolrooster van Lisa start haar gymles op de buitenlocatie direct na haar pauze. De school verwacht hierbij dat Lisa en haar klasgenoten in de pauze van school naar de buitenlocatie gaan waar de gymles is. Omdat ze na afloop van haar laatste les vóór haar pauze haar gymspullen en haar fiets moet pakken en ook naar de buitenlocatie toe moet fietsen, heeft Lisa geen tijd om nog voor de start van haar gymles te eten en drinken. Hierdoor kan ze niet goed meedoen met de gymles.

Lisa en haar ouders klagen hierover eerst bij de school en later bij de bestuurder van de school, Stichting Voortgezet Onderwijs Haaglanden. Zowel de school als de bestuurder wijst haar klacht af. Lisa heeft volgens hen voldoende tijd om te eten en drinken en als dat niet zo is, zal de gymdocente hier rekening mee houden. Ze mag dan eerst eten en drinken en later meedoen aan de les. Ook nadat Lisa de klacht voorlegt aan de Geschillencommissie en deze haar gelijk geeft, vinden school en bestuur dat er geen maatregelen nodig zijn. Ze heeft namelijk genoeg tijd.

Lisa en haar ouders zijn het hier niet mee eens en dienen een klacht in bij de Kinderombudsman. Na een onderzoek geeft de Kinderombudsman Lisa en haar ouders gelijk. De school heeft bij het aanpassen van het rooster van Lisa onvoldoende onderzoek gedaan naar wat voor haar en haar klasgenoten het beste besluit zou zijn. Hierdoor heeft er ook geen goede belangenafweging plaatsgevonden tussen het belang van Lisa en haar klasgenoten en eventuele overige belangen. Dit geldt ook voor het moment waarop door de school en het bestuur naar de klacht van Lisa is gekeken en nadat de Geschillencommissie Lisa gelijk had gegeven.

De Kinderombudsman geeft de school en het bestuur hierbij het advies mee om in de toekomst bij iedere beslissing die over één of meer leerlingen gaat te handelen zoals in artikel 3 van het Kinderrechtenverdrag is bepaald. De school en het bestuur kunnen hierbij het door de Kinderombudsman ontwikkelde 4-stappenplan gebruiken om daarmee het beste besluit voor kinderen te nemen.

1. Wat is de klacht en het klachtverloop

1.1 Wat is de klacht

De ouders van Lisa¹ wendden zich op 13 mei 2020 tot de Kinderombudsman. Zij klaagden er hierbij onder meer over dat de school van Lisa, het Rijswijks Lyceum ('school'), haar rooster in het schooljaar 2019/2020 voor de maandagen had veranderd. Hierdoor had Lisa bij gym op de buitenlocatie niet of nauwelijks pauze voorafgaand aan deze gymles. Dit omdat school verwachtte dat Lisa in haar pauze van school naar de buitenlocatie ging waar de gymles was. Lisa en haar ouders vonden dat zij recht had op pauze, zodat zij rustig kon lunchen en daarna weer presteren. Het belang van Lisa kon - volgens haar en haar ouders - niet zomaar ondergeschikt gemaakt worden aan de belangen van school omdat dit beter paste in het lesrooster. De klacht richtte zich niet alleen tegen school, maar ook tegen het bestuur van de school, Stichting VO Haaglanden ('SVOH'). SVOH was het namelijk eens met de school en heeft de gegrondverklaring van de klachten door de Geschillencommissie Bijzonder Onderwijs ('Geschillencommissie') niet gevolgd althans vond het niet nodig om aanvullende maatregelen te nemen.

De klachtformulering die de basis was voor het onderzoek van de Kinderombudsman is als volgt:

Lisa en haar ouders klagen over het feit dat het Rijswijks Lyceum bij het maken van het rooster geen of onvoldoende rekening heeft gehouden met het belang van Lisa om pauze te kunnen hebben door te verwachten dat zij de pauze gebruikt om naar de buitenlocatie voor gym te gaan.

Ook klagen zij erover dat noch het Rijswijks Lyceum noch Stichting VO Haaglanden aanvullende maatregelen nodig vond naar aanleiding van de gegrondverklaringen door de Geschillencommissie.

1.2 Klachtverloop

Interne klachtenprocedure

De vader van Lisa klaagde vanaf oktober 2019 over de wijziging van het rooster bij de teamleider op school, de rector van de school, het bestuur van de school (SVOH) en uiteindelijk ook bij de Geschillencommissie. Deze klacht was gericht tegen de teamleider, de rector en het College van Bestuur van SVOH. Geklaagd werd over:

- het feit dat Lisa op maandagen waarop de gymlessen buiten plaatsvonden geen tijd had om voorafgaande aan de gymles te lunchen;
- de wijze waarop de ouders door de teamleider te woord werden gestaan.

De Geschillencommissie achtte beide klachten gegrond. Door SVOH werd in reactie hierop aan de ouders van Lisa bericht dat zij het oordeel van de commissie niet deelden. Ook waren zij niet van mening dat aanvullende maatregelen nodig waren.

Hoe de zaak bij de Kinderombudsman kwam en wat er vervolgens gedaan is

De ouders van Lisa waren het niet eens met de reactie van de school en SVOH en hebben vervolgens contact opgenomen met de Kinderombudsman. Tijdens een telefonisch intakegesprek met een medewerker van de Kinderombudsman bleek dat de grootste zorg op dat moment was het welzijn van hun dochter. Zij wilden dat de school en SVOH hiermee rekening hielden.

---

¹ Dit is een gefingeerde naam van het betrokken meisje. Dit omwille van haar privacy.

De Kinderombudsman heeft vervolgens een aantal vragen gesteld aan zowel de school als SVOH. Dit in het kader van een beperkt onderzoek. Naar aanleiding van de ontvangen antwoorden, besloot de Kinderombudsman een formeel onderzoek te openen en de school en SVOH te vragen om een formele reactie op de klacht.

Aanpassing klachtformulering in onderzoek Kinderombudsman

De klachtformulering die de Kinderombudsman gebruikt, is iets anders dan de klachtformulering bij de Geschillencommissie. Dit komt omdat de Kinderombudsman alleen toetst aan kinderrechten en dus enkel beoordeelt of de school en SVOH voldoende rekening hebben gehouden met het belang van Lisa bij pauze. De klacht van de ouders van Lisa over de bejegening door de teamleider van de school wordt verder buiten beschouwing gelaten. Deze klacht gaat immers niet over een (mogelijke schending van een) kinderrecht.

2. Wat zijn de bevindingen: feiten en visies

2.1 Feiten

Een medewerker van de Kinderombudsman heeft gesproken met Lisa en met haar ouders. Verder heeft de Kinderombudsman de beschikking gehad over diverse schriftelijke stukken. Zo hebben de ouders van Lisa de correspondentie met school en SVOH ter beschikking gesteld en het oordeel van de Geschillencommissie. Een advocaat heeft namens school en SVOH vragen beantwoord. Op basis van alle informatie kunnen de volgende feiten worden vastgesteld. Deze zijn tijdens het onderzoek aan betrokkenen voorgelegd ter verificatie.

Lisa is leerlinge van het Rijswijks Lyceum te Rijswijk. Ten tijde van haar klacht was zij 16 jaar en zat zij in de 4^e klas.

Normaal hadden leerlingen op deze school dagelijks van 11:00 tot 11:30 uur en van 13:45 tot 14:15 uur pauze. In het schooljaar 2019/2020 had Lisa op maandag al om 13:00 uur (de tweede) pauze. Dit zodat er vanaf 13:30 uur twee lessen achter elkaar gegymd kon worden.

In de 'zomermaanden' werd en wordt er op deze school op een andere locatie in Rijswijk gegymd. De school verwachtte hierbij dat Lisa in de pauze van school naar de buitenlocatie ging waar de gymles was.

Met ingang van maandag 30 september 2019 veranderde het rooster van Lisa, waarbij haar gymles in het vervolg direct om 13:30 uur startte. De gymles duurde tot 14:30 uur. Na 14:30 uur was Lisa vrij.

Lisa en haar ouders waren het niet eens met deze verandering van haar rooster en hebben uiteindelijk een tweetal klachten ingediend bij de Geschillencommissie (zie hiervoor paragraaf 1.2).

De Geschillencommissie achtte beide klachten op 10 februari 2020 gegrond en overwoog onder meer als volgt:

"De Commissie is van oordeel dat wanneer een leerling last heeft van het feit dat zij onvoldoende tijd heeft om te eten hier serieus rekening mee gehouden moet worden en dat duidelijke afspraken gemaakt dienen te worden. Hiervan is in dit geval niet gebleken. Weliswaar is aangevoerd dat er gesproken is met de docent en dat die zich coulant zal opstellen, maar van een duidelijke afspraak die in de praktijk ook wordt nageleefd is de Commissie niet gebleken. Zoals uit de mail van [de rector van de school] van 28 oktober 2019 volgt, bestaat er altijd ruimte voor afspraken wanneer er medische redenen zijn. Dat omtrent dit probleem geen andere klachten zijn ontvangen door de school doet hier niet aan af. Gezien het voorgaande acht de Commissie de klacht over het inkorten van de lunchpauze gegrond.

(...) De Commissie kan zich niet aan de indruk onttrekken dat door het feit dat klagers meteen spraken over een recht op pauze en verwachtten per omgaande antwoord te krijgen de mailwisseling onnodig op scherp werd gesteld. Het belang van de leerling dient in dit geval echter centraal te staan. De Commissie kan zich vinden in het standpunt van klagers dat er weinig bereidheid bestond om iets aan het probleem te doen. De school en het bevoegd gezag hadden zich in deze kwestie professioneler moeten opstellen. Het probleem is naar het oordeel van de Commissie vrij simpel aan te pakken door duidelijke afspraken te maken en de Commissie is dan ook zeer verbaasd dat deze kwestie zo uit de hand is gelopen en heeft moeten leiden tot een hoorzitting. (...) De Commissie acht de klacht over de wijze van bejegening gegrond."

De Geschillencommissie zag geen aanleiding om een nader advies uit te brengen.

SVOH reageerde op 8 april 2020 op het oordeel van de Geschillencommissie in een brief aan de ouders van Lisa. SVOH schrijft - voor zover relevant voor ons onderzoek - het volgende: *"De commissie stelt daarin dat als een leerling last heeft van het feit dat zij onvoldoende tijd heeft om te eten hier serieus rekening mee gehouden moet worden. Dat zijn wij, zoals ook eerder met u besproken, met de commissie eens. Zoals ook eerder aan zowel u als de commissie aangegeven is er naar onze opvatting echter voldoende tijd om te eten. Wij constateren dat dit door de commissie ook niet wordt bestreden. Daarnaast is het dan nog zo dat de gymdocenten vanzelfsprekend hier soepel mee omgaan. Ook dat hebben wij met u besproken.*

(...) Wij zijn het niet met de commissie eens dat wij ons professioneler hadden moeten opstellen. Naar onze opvatting heeft de betrokken teamleider de bij hem ingediende klacht over het ontbreken van tijd om te eten serieus opgepakt en heeft daarover op een goede manier met u gecommuniceerd.

Wij delen het oordeel van de commissie dus niet. We zijn ook niet van mening dat aanvullende maatregelen nodig zijn."

2.2 Visies

De visie van Lisa en haar ouders

De Kinderombudsman vindt het belangrijk de mening van kinderen en jongeren zelf te horen. Voor dit onderzoek is dan ook gesproken met Lisa zelf. Ook is gesproken met de ouders van Lisa. Via Lisa en haar ouders is het volgende bekend.

Lisa vindt dat zij door de roosterwijziging geen of onvoldoende tijd had om nog voor de aanvang van de gymles op de buitenlocatie te eten. Ze moest na afloop van haar laatste les voor de pauze eerst nog haar gymspullen uit haar kluisje halen. Ook moest zij haar fiets pakken. Eenmaal aangekomen op de buitenlocatie moest zij zich ook eerst nog omkleden.

Afgezien van het pakken van haar gymspullen en haar fiets en het omkleden voor de gymles, bedroeg haar fietstocht naar de buitenlocatie 20 minuten. Op haar route vermeed zij op advies van de school de kortste route door het park. In het verleden zijn daar leerlingen lastiggevallen.

Een pauze van 30 minuten was dan ook te kort om ook nog fatsoenlijk te eten en wat te drinken vóór de gymles. Gevolg hiervan was dat zij niet goed kon deelnemen aan de gymles, terwijl zij hier wel graag aan meedeed.

Lisa vindt dat bij het besluit van de school om de gymles op de buitenlocatie direct om 13:30 uur te laten beginnen, onvoldoende rekening is gehouden met haar belangen en die van haar klasgenoten. In het verleden kregen leerlingen bij aankomst op locatie namelijk eerst nog wel 30 minuten pauze. Dat dit werd afgeschaft, is - naar zij had begrepen - omdat de gymlerares om 14:30 uur weg moest.

Lisa vindt dat met haar belangen geen of onvoldoende rekening is gehouden. Deze belangen stonden in ieder geval niet voorop. Het belang van de gymlerares was kennelijk belangrijker dan het belang van Lisa en haar klasgenoten. Lisa was namelijk niet de enige die het niet fijn vond dat zij geen tijd had om te eten. Ook klasgenoten gaven dit onderling aan, alleen dienden zij hierover geen klacht in bij de school.

Op school was en is het al jarenlang het gebruik dat leerlingen hun pauze gebruiken om naar of van hun locatie te reizen. Dit gebruik geldt niet alleen voor leerlingen die gym op de buitenlocatie hebben direct na de pauze of die gym hadden op de buitenlocatie voorafgaand aan hun pauze. Ook van leerlingen die voor of na afloop van hun pauze Culturele en

Kunstzinnige Vorming hebben of een excursie, wordt verwacht dat ze deze pauze gebruiken om naar de locatie of terug naar school te gaan.

Ook nadat Lisa had geklaagd over onvoldoende tijd om vóór de gymles te eten en te drinken, voelde zij zich onvoldoende serieus genomen. De enkele mededeling dat de gymdocente rekening zou houden met het feit dat Lisa eerst nog wat wilde eten voor de gymles ('hiermee coulant zal omgaan'), was voor haar onvoldoende. Lisa had belang bij een duidelijke afspraak, zodat hierover geen misverstanden konden bestaan. Zij wilde hier geen problemen mee krijgen. Als deze afspraken duidelijk op papier waren gezet, dan was ze niet naar zowel de Geschillencommissie als de Kinderombudsman gegaan. De afspraken zijn alleen nooit op papier gezet.

De visie van de school en SVOH

Zoals opgemerkt, is de visie van de school en SVOH verwoord door hun advocaat. Hij heeft - voor zover in deze relevant - namens hen het volgende aangevoerd.

Bij het opstellen van het rooster kan het voorkomen dat sommige leerlingen hun gymles ingeroosterd krijgen na een vervroegde middagpauze (van nog steeds 30 minuten). Naast die middagpauze blijft steeds sprake van een ochtendpauze van eveneens 30 minuten. Bij de inroostering moet een aantal belangen worden afgewogen, zoals de beschikbaarheid van docenten, het aantal leerlingen, de vakkenkeuze van die leerlingen en de beschikbaarheid van – in dit geval – gymnastiefaciliteiten in de buitenlucht. De belangen van Lisa en haar klasgenoten zijn hierbij in zoverre betrokken, dat in ieder geval de toepasselijke wet- en regelgeving werd nageleefd. Verder is bij de inroostering geen sprake geweest van een besluit dat specifiek betrekking had op Lisa. Van een specifiek op haar belangen gerichte belangenafweging kon en hoefde alleen al daarom geen sprake te zijn.

Dit veranderde toen Lisa klaagde over de consequenties die het rooster volgens haar voor haar had. School erkende toen dat Lisa er recht op had dat zij in de middagpauze rustig kon lunchen en ontspannen. De school had dan ook toegezegd dat Lisa iets later in de gymles kon komen, in het geval ze niet rustig had kunnen lunchen. Hiermee zou coulant worden omgegaan. School is daar van begin af aan duidelijk over geweest.

Op dat moment is er dus een belangenafweging geweest, waarbij het belang van Lisa voorop heeft gestaan. Zowel de teamleider als de rector heeft zich afgevraagd of er voldoende tijd overbleef voor Lisa om haar lunch in alle rust op te kunnen eten en te drinken. Dat bleek het geval. De fietstijd tussen school en de buitenlocatie bedroeg immers (door het park) slechts zeven minuten. De alternatieve routes duurden allebei maar één minuut extra.

SVOH heeft het oordeel van de Geschillencommissie niet naast zich neergelegd. SVOH was het eens met de commissie, waar zij stelde dat serieus moest worden omgegaan met de situatie waarin een leerling onvoldoende tijd had om te eten. Het laatste is echter bij Lisa niet aan de orde geweest. School zorgde er immers voor dat Lisa voldoende tijd had om tijdens de middagpauze te lunchen. De reistijd per fiets tussen school bedroeg aantoonbaar slechts 7 minuten. Dan blijven er dus nog 23 minuten over. Oftewel (opgeteld bij de ochtendpauze) 53 minuten per schooldag. Er was dus nog ruim voldoende rust en vrije tijd voor Lisa.

Het Internationale Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) is niet van toepassing op de rechtsverhouding tussen (de ouders van) Lisa en de school/SVOH. School en SVOH waren dan ook niet op grond van het IVRK gehouden de belangen van Lisa voorop te stellen. Dit Kinderrechtenverdrag erkent bovendien niet het recht op een middagpauze op school van exact 30 minuten. Het erkent slechts het recht op 'rust en vrije tijd'. Dit is slechts in algemene zin bedoeld en bovendien meer gericht op 'het recht op spelen'. Het ging hier dan ook niet om een schending van welke aanspraak dan ook. Laat staan om een ernstige schending. Het leerlingenstatuut van de school (met name artikel 27) gaf en geeft geen recht op 30 minuten pauze. Er was ook geen andere regelgeving die dit recht toekende.

De school en SVOH vinden tot slot relevant dat nooit eerder over deze kwestie geklaagd is, terwijl deze situatie duizenden malen per jaar voor komt. Bij de klacht van Lisa dienen haar klasgenoten dan ook niet in beeld te worden gebracht.

3. Kinderrechtelijk kader

De Kinderombudsman heeft als wettelijke taak te bevorderen dat kinderrechten in Nederland worden geëerbiedigd door bestuursorganen en privaatrechtelijke organisaties, die wettelijk een taak hebben gekregen ten aanzien van jeugdigen of die bijvoorbeeld belast zijn met onderwijs. De Kinderombudsman geeft invulling aan zijn taak door in ieder geval onderzoek te doen naar eerbiediging van de rechten van jeugdigen naar aanleiding van klachten of uit eigen beweging.

De complete tekst van de artikelen 11b en 11c Wet Nationale ombudsman, waaruit het voorgaande volgt, wordt in bijlage 1 bij dit rapport weergegeven.

Bij onderzoek naar individuele klachten en/of uit eigen beweging beoordeelt de Kinderombudsman of de onderzochte instantie heeft gehandeld in overeenstemming met het Kinderrechtenverdrag. Nederland heeft in 1995 het Verdrag over de Rechten van het Kind ('IVRK') geratificeerd.

Het toetsingskader van de Kinderombudsman zijn de kinderrechten. Deze zijn terug te vinden in het IVRK. Nadere invulling hiervan kan aan de hand van andere verdragen, wet- en regelgeving en gerechtelijke uitspraken, zoals General Comments ('GC') nr. 14 en nr. 17 waarin het Comité voor de Rechten van het Kind van de Verenigde Naties nadere invulling geeft aan respectievelijk het recht van het kind zijn belangen de eerste overweging te laten zijn (artikel 3, 1ste lid IVRK) en het recht van het kind op onder meer rust en vrije tijd (artikel 31 IVRK).

In het licht daarvan worden de klachten van Lisa en haar ouders beoordeeld.

3.1 Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK)

In dit onderzoek toetst de Kinderombudsman het handelen van alle betrokkenen aan de artikelen 3, 6, 12, 24, 29 en 31 uit het IVRK.

Bij ieder besluit over een kind dient het belang van het kind de eerste overweging te zijn (artikel 3 IVRK), het kind gelijk te worden behandeld (artikel 2 IVRK), het ontwikkelingsperspectief te worden meegenomen (artikel 6 IVRK) en het kind betrokken te worden bij de beslissing (artikel 12 IVRK). Bij iedere beslissing over een kind hoort te worden afgewogen wat de gevolgen zijn voor de rechten en belangen van het kind. Er wordt een belangenafweging gemaakt waarbij de belangen van het kind eerst in kaart gebracht worden. Wat is het beste voor (de ontwikkeling van) het kind? Los van alles wat er verder speelt. Hierbij dient een inschatting te worden gemaakt van de gevolgen van de beslissing voor zijn/haar toekomst. Zowel op korte als lange termijn. Daarna wordt wat het beste is voor het kind afgewogen tegen andere belangen, zoals die van de school. Wanneer er sprake is van tegenstrijdige belangen dient het belang van het kind in de regel voor te gaan. Er moeten zwaarwegende redenen zijn om andere belangen voor te laten gaan op de belangen van het kind.

Het gaat er dus om dat het beste besluit voor het kind wordt genomen (artikel 3 IVRK). Het Kinderrechtencomité wil hierbij dat alle professionals en instanties volgens eenzelfde methodiek onderzoeken wat het beste is voor het kind. Hierbij dient te worden gekeken naar de specifieke eigenschappen van het kind, zijn familie en leefomgeving. Op basis van artikelen uit het Kinderrechtenverdrag heeft het comité een checklist opgesteld. Om te kunnen bepalen wat in het belang is van het kind, moet er naast alle relevante kinderrechten gekeken worden naar een zevental niet uitputtende basiselementen. Zo moet altijd in kaart worden gebracht 1) wat de mening van het kind is, 2) wat de identiteit van het kind is, 3) wat het besluit betekent voor het behoud van de gezinsomgeving en het onderhouden van betrekkingen 4) wat het besluit betekent voor de zorg, bescherming en veiligheid van het kind, 5) wat de kwetsbaarheid is van een kind en 6) wat het besluit betekent voor het recht van het

kind op gezondheid en 7) op onderwijs. Niet in elke zaak zijn al deze zeven elementen relevant.

Een uitgebreide toelichting op deze zeven basiselementen die altijd gecheckt moeten worden bij het in kaart brengen van het belang van het kind, is terug te vinden in General Comment nr. 14 (bijlage 2 bij dit rapport). In bijlage 2 is (tevens) de tekst opgenomen van de genoemde artikelen uit het IVRK.

Het voorgaande geldt ook in het geval het besluit een groep kinderen betreft. Volgens artikel 3 lid 1 IVRK dient immers niet alleen in individuele gevallen het belang van het kind de eerste overweging te zijn, maar ook in het geval dit een groep kinderen of jongeren betreft. Artikel 3 lid 1 IVRK begint immers met: *'Bij alle maatregelen die kinderen betreffen'*. De Kinderombudsman heeft in dit onderzoek dan ook niet alleen de belangen van Lisa in ogenschouw genomen, maar ook die van haar klas- en schoolgenoten, nu het kennelijk op deze school regel en gebruik is dat leerlingen de pauze gebruiken om naar de gymlocatie te gaan en eventueel te eten. Volgens de school doet deze situatie zich dan ook duizenden malen per jaar voor. Bovendien begrijpt de Kinderombudsman dat dit eveneens geldt in geval van Culturele en Kunstzinnige Vorming en/of excursies.

Voorname vier kernartikelen van het IVRK (naast artikel 3 de artikelen 2, 6 en 12 IVRK) worden toegepast in onderlinge samenhang met elkaar en de andere in het IVRK opgenomen artikelen. In dit geval gaat het om de kinderrechten opgenomen in de artikelen 24 ('recht op gezondheid'), 29 ('recht op ontplooiing') en 31 IVRK. Laatstgenoemd artikel stelt dat kinderen recht hebben op rust en vrije tijd. Dit recht wordt volgens het VN-Kinderrechtencomité maar beperkt erkend. Dit terwijl rust en vrije tijd net zo belangrijk zijn voor de ontwikkeling van kinderen als de basisbehoeften zoals voedsel, onderdak, gezondheidszorg en onderwijs, aldus het comité.

3.2 General Comment nr. 17

Met GC 17 wordt getracht het belang van artikel 31 IVRK (recht op rust en vrije tijd) voor het welzijn en de ontwikkeling van kinderen beter te begrijpen, het respect voor en de toepassing van de rechten in dit artikel te versterken, en de gevolgen te benadrukken voor de vaststelling van onder meer de rol en verantwoordelijkheden van bijvoorbeeld scholen.

Het recht op rust vereist volgens GC 17 dat kinderen voldoende pauze krijgen van hun werk, opleiding of enige vorm van inspanning om hun optimale gezondheid en welzijn te waarborgen.

Vrije tijd wordt in deze GC gedefinieerd als vrije of niet-verplichte tijd die geen betrekking heeft op onder meer formele opleiding of het deelnemen aan activiteiten die van buiten het individu uitgaan. Met andere woorden: het is grotendeels willekeurige tijd die het kind naar believen kan gebruiken.

In GC 17 worden diverse uitdagingen genoemd, zoals overmatig gestructureerde en geprogrammeerde schema's. Kinderen hebben recht op tijd die niet door volwassenen wordt bepaald of gecontroleerd, maar ook op tijd waarin ze vrij zijn van enige eisen, om eigenlijk "niets" te doen, als ze dat willen. Het kan schadelijk zijn voor het fysieke, emotionele, cognitieve en sociale welzijn van een kind als hij/zij zich in zijn/haar vrije tijd volledig beperkt tot geprogrammeerde of concurrerende activiteiten.

Tot slot geldt dat in GC 17 nadrukkelijk wordt genoemd dat scholen een belangrijke rol spelen bij de nakoming van de verplichtingen uit hoofde van artikel 31 IVRK. Bijvoorbeeld bij de structuur van de dag, waarbij ervoor gezorgd moet worden dat kinderen overdag voldoende tijd krijgen om onder meer te rusten.

4. Beoordeling

In dit hoofdstuk wordt de klacht van Lisa beoordeeld aan de hand van het kinderrechtelijk kader zoals in het vorige hoofdstuk beschreven is. Beoordeeld wordt of er een belangenafweging heeft plaatsgevonden zoals voorschreven in het IVRK, waarbij naast het belang van Lisa ook het belang van haar klas- en schoolgenoten is onderzocht en meegenomen. Immers, ook bij maatregelen die groepen betreffen, dient hun belang voorop te staan, zodat de stelling van school en SVOH dat *'bij het vaststellen van het schoolrooster geen sprake was van een besluit dat specifiek betrekking had op Lisa, zodat van een specifiek op haar belangen gerichte belangenafweging geen sprake kon en hoefde te zijn'* onjuist is. Haar belangen hadden daarin wel degelijk meegenomen moeten worden, net als die van haar - in dit geval – klas- en schoolgenoten.

4.1 De belangen van Lisa

De destijds 16-jarige Lisa had belang bij pauze voorafgaande aan haar gymles op locatie. Dit zodat zij tijd had om te eten, drinken en ontspannen, waardoor zij vervolgens optimaal kon deelnemen aan de gymles. De klas- en schoolgenoten van Lisa hadden hetzelfde belang, zodat we hun belangen ook meenemen in ons onderzoek en beoordeling. Immers, de Kinderombudsman kan een onderzoek ook uit eigen beweging doen. De stelling namens de school en SVOH dat de klasgenoten van Lisa geen klacht hebben ingediend en dus niet in beeld dienen te worden gebracht in dit onderzoek, is dan ook onjuist.

4.2 Beoordeling van de klacht

Klachtformulering

Lisa en haar ouders klagen over het feit dat school bij het maken van het rooster geen of onvoldoende rekening heeft gehouden met het belang van Lisa om pauze te kunnen hebben door te verwachten dat zij de pauze gebruikt om naar de buitenlocatie voor gym te gaan. Ook klagen zij erover dat noch school noch SVOH aanvullende maatregelen nodig vond naar aanleiding van de gegrondverklaringen door de Geschillencommissie.

Oordeel

De Kinderombudsman deelt de visie van de Commissie dat het hier een probleem betreft waar betrokkenen zelf al eerder uit hadden moeten kunnen komen zonder een gang naar de Commissie en/of Kinderombudsman. Desondanks heeft de Kinderombudsman besloten op principiële gronden onderzoek te doen naar de klachten van Lisa en haar ouders.

Op basis van dit onderzoek komt de Kinderombudsman tot het oordeel dat deze klachten gegrond zijn. Zowel school als SVOH heeft niet gehandeld volgens de eisen van het Kinderrechtenverdrag, in het bijzonder artikel 3, 6, 24, 29 en 31. Zij hebben onvoldoende onderzocht welke impact de beslissingen zouden hebben op de (ontwikkel)belangen en de daarmee corresponderende rechten van Lisa (en haar klas- en schoolgenoten). Zo zijn het recht op ontwikkeling, gezondheid, (fysiek) onderwijs en rust en vrije tijd niet of onvoldoende onderzocht.

De Kinderombudsman benadrukt in dit verband overigens dat hierbij geen oordeel wordt gegeven over de uiteindelijke uitkomst van een dergelijk correct onderzoek als onderdeel van een belangenafweging zoals voorgeschreven in het IVRK. De uitkomst van het afwegen van de belangen van Lisa (en haar klas- en schoolgenoten) tegen andere belangen, zoals die van de school, zou uiteindelijk hetzelfde kunnen zijn geweest.

Toelichting

Oordeel over school: klacht gegrond

De Kinderombudsman concludeert dat door de school geen goede belangenafweging heeft plaatsgevonden op het moment dat het schoolrooster werd vastgesteld/aangepast. Ook nadat

Lisa had geklaagd en ook na de gegrondverklaring door de Geschillencommissie is dit in onvoldoende mate gebeurd. De Kinderombudsman licht dit in het navolgende nader toe.

Ten tijde van het vaststellen/aanpassen schoolrooster

Uit de reactie van de advocaat van de school blijkt niet dat bij het besluit tot vaststelling/aanpassing van het schoolrooster de gevolgen voor de rechten (belangen) van Lisa (en haar klasgenoten) zijn onderzocht, laat staan afgewogen tegen andere (zwaarwegende) belangen. Bij het maken van het rooster zou volgens de school weliswaar een belangenafweging hebben plaatsgevonden, maar uit het onderzoek blijkt dat hierbij slechts (mede) gekeken is naar het aantal leerlingen (en vakkenkeuze) en de naleving van toepasselijke wet- en regelgeving. Dit is onvoldoende.

Zo is de Kinderombudsman niet gebleken dat bij de school bijvoorbeeld (ook) oog geweest is voor het recht van Lisa (en haar klasgenoten) op rust en vrije tijd (artikel 31 IVRK). De school erkent weliswaar het recht van leerlingen om rustig te lunchen en te ontspannen, maar deze erkenning is vervolgens niet terug te zien in de toegepaste belangenafweging door de school ten tijde van het vaststellen/aanpassen van het schoolrooster.

Doordat door de school onvoldoende onderzoek is verricht naar het belang van Lisa en haar klasgenoten heeft er ook geen correcte belangenafweging kunnen plaatsvinden. Hiermee is in strijd met artikel 3 IVRK gehandeld.

Ten tijde van het besluit op de klacht van Lisa (en haar ouders)

Volgens de reactie van de advocaat meent de school dat bij het nemen van deze beslissing wel degelijk een belangenafweging heeft plaatsgevonden waarbij het belang van Lisa voorop heeft gestaan. De Kinderombudsman kan zich hierin niet vinden nu in dit verband onvoldoende blijkt hoe bij de beslissing op de klacht van Lisa de rechten (belangen) van Lisa (en haar klasgenoten) zijn onderzocht, laat staan afgewogen tegen andere (zwaarwegende) belangen. Uit ons onderzoek blijkt immers dat door de school slechts is gekeken naar of er voldoende tijd overbleef om wat te eten en te drinken.

De Kinderombudsman oordeelt dan ook dat in deze geen expliciete en daarmee correcte belangenafweging heeft plaatsgevonden. Feit is immers dat Lisa (en haar klasgenoten) een deel van haar (hun) pauze diende(n) te gebruiken om op de buitenlocatie te komen. Dit botst met de in GC nr 17 gestelde definitie: 'rust en vrije tijd die vrijelijk door kinderen zelf kan worden ingevuld'. Onder meer dit aspect had de school moeten meenemen in haar belangenafweging en uiteindelijk haar beslissing op de klacht van Lisa. Net als het recht van Lisa op (de ruimst mogelijke mate van) ontwikkeling, recht op (het genot van de grootst mogelijke mate van) gezondheid en recht op onderwijs dat gericht is op de zo volledig mogelijke mate van ontplooiing van haar geestelijke en lichamelijke vermogens (respectievelijk artikel 6, 24 en 29 IVRK).

Handelwijze na gegrondverklaring door de Geschillencommissie

De Geschillencommissie heeft beide klachten van Lisa en haar ouders gegrond verklaard. Hierbij is onder meer aangegeven dat het belang van de leerling centraal dient te staan en dat de Commissie zich kan vinden in het standpunt van Lisa en haar ouders dat er weinig bereidheid bestond om iets aan het probleem te doen. Ook is de Commissie van oordeel dat wanneer een leerling last heeft van het feit dat zij onvoldoende tijd heeft om te eten hier serieus rekening mee gehouden moet worden en dat duidelijke afspraken gemaakt dienen te worden. Hiervan is in dit geval niet gebleken, aldus de Commissie.

De Kinderombudsman meent dat deze gegrondverklaringen voor de school (en SVOH, waarover later meer) reden hadden moeten zijn om te bekijken welk gevolg het oordeel van de Geschillencommissie voor het eerder genomen besluit had. Ook diende een nieuwe belangenafweging te worden gemaakt. Wat is, gegeven het oordeel van de Klachtencommissie, het beste besluit voor Lisa (en haar klasgenoten), nu en in de toekomst? Zie het eerdere rapport van de Kinderombudsman van 9 maart 2020 getiteld '*Het beste besluit voor een kind na een klacht*'.

Evenmin heeft de school ervoor gekozen om in het belang van Lisa de afspraken alsnog schriftelijk vast te leggen.

Oordeel over SVOH: klacht gegrond

De voorgaande toelichting op de gegrondverklaring van de klachten van Lisa tegen de school geldt eveneens voor de gegrondverklaring van haar klachten tegen SVOH. SVOH heeft immers de klachten van Lisa ongegrond verklaard nadat zij haar klachten hierover had voorgelegd aan SVOH. Ook heeft SVOH aangegeven dat aanvullende maatregelen niet nodig waren nadat de Geschillencommissie over de klacht van Lisa had geoordeeld. Volgens SVOH was er immers voldoende tijd om te eten en anders zou de gymdocente hier soepel mee omgaan.

De Kinderombudsman vindt dat beide momenten reden hadden moeten zijn voor SVOH om school te bewegen tot een nieuwe, ditmaal correcte, belangenafweging, waarbij de gevolgen voor de rechten (belangen) van Lisa (en haar klasgenoten), zouden worden onderzocht. SVOH heeft dit nagelaten. Evenmin heeft SVOH ervoor gekozen om in het belang van Lisa de afspraken schriftelijk vast te (laten) leggen. SVOH vond aanvullende maatregelen niet nodig.

5. Conclusie en aanbeveling

De Kinderombudsman heeft naar aanleiding van klachten van Lisa en haar ouders onderzoek gedaan naar het Rijswijks Lyceum en Stichting VO Haaglanden. Op basis van het onderzoek komt de Kinderombudsman tot het oordeel dat deze klachten gegrond zijn.

Daarnaast doet de Kinderombudsman de volgende aanbeveling:

Handel in het vervolg bij ieder besluit of maatregel die één of meer leerlingen betreft conform artikel 3 IVRK. Zie voor wat betreft de hierbij te nemen stappen het door de Kinderombudsman ontwikkelde 4-stappen-plan om daarmee te komen tot het beste besluit voor het kind (bijlage 3). Voor hulp bij het op een correcte wijze doorlopen van dit 4-stappen-plan verwijst de Kinderombudsman naar de in dit verband speciaal ontwikkelde Toolkit Beste besluit: <https://www.kinderombudsman.nl/toolkit-beste-besluit/uitleg-stappenplan-het-beste-besluit-voor-het-kind-professionals>

M. Kalverboer
de Kinderombudsvrouw

Bijlage 1: WET NATIONALE OMBUDSMAN

Artikel 11b

1. De Kinderombudsman heeft tot taak te bevorderen dat de rechten van jeugdigen worden geëerbiedigd door bestuursorganen en door privaatrechtelijke organisaties.
2. Hij doet dit in elk geval door:
  - a. voor te lichten en informatie te geven over de rechten van jeugdigen;
  - b. gevraagd en ongevraagd advies te geven aan de regering en de beide Kamers der Staten-Generaal over wetgeving die en beleid dat de rechten van jeugdigen raakt;
  - c. het instellen van onderzoek naar de eerbiediging van de rechten van jeugdigen naar aanleiding van klachten of uit eigen beweging;
  - d. het toezicht houden op de wijze waarop klachten van jeugdigen of hun wettelijke vertegenwoordigers door de daartoe bevoegde instanties, niet zijnde de ombudsman, worden behandeld.
3. Bij de uitvoering van zijn taken, houdt de Kinderombudsman zo veel mogelijk rekening met de mening van jeugdigen zelf overeenkomstig artikel 12 van het kinderrechtenverdrag, met de belangen van jeugdigen en met hun belevingswereld.

Artikel 11c

1. Een ieder die meent dat een of meer rechten van jeugdigen niet geëerbiedigd worden door:
  - a. een bestuursorgaan als bedoeld in artikel 1a, met dien verstande dat, in afwijking van artikel 1a, eerste lid, onder b, daaronder mede worden begrepen bestuursorganen met een eigen voorziening voor de behandeling van verzoekschriften als bedoeld in artikel 1a, eerste lid, onder b;
  - b. een orgaan van een rechtspersoon, niet zijnde een bestuursorgaan, voor zover die:
    - 1° een bij of krachtens de wet geregelde taak ten aanzien van jeugdigen uitoefent; of
    - 2° anderszins een taak ten aanzien van jeugdigen uitoefent op het terrein van het onderwijs, de jeugdhulp, de kinderopvang of de gezondheidszorg,kan een klacht indienen bij de Kinderombudsman.
2. Een klacht over een bestuursorgaan als bedoeld in artikel 1a, geldt als een verzoek als bedoeld in artikel 9:18, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht.
3. Een gedraging van een medewerker van een rechtspersoon als bedoeld in het eerste lid, onder b, verricht in de uitoefening van zijn functie, wordt aangemerkt als een gedraging van die rechtspersoon.

Bijlage 2: KINDERRECHTELIJK KADER

Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK)

Artikel 2

1. De Staten die partij zijn bij dit Verdrag, eerbiedigen en waarborgen de in het Verdrag beschreven rechten voor ieder kind onder hun rechtsbevoegdheid zonder discriminatie van welke aard ook, ongeacht ras, huidskleur, geslacht, taal, godsdienst, politieke of andere overtuiging, nationale, etnische of maatschappelijke afkomst, welstand, handicap, geboorte of andere omstandigheid van het kind of van zijn of haar ouder of wettige voogd.
2. De Staten die partij zijn, nemen alle passende maatregelen om te waarborgen dat het kind wordt beschermd tegen alle vormen van discriminatie of bestraffing op grond van de omstandigheden of de activiteiten van, de meningen geuit door of de overtuigingen van de ouders, wettige voogden of familieleden van het kind.

Artikel 3

1. Bij alle maatregelen betreffende kinderen, ongeacht of deze worden genomen door openbare of particuliere instellingen voor maatschappelijk welzijn of door rechterlijke instanties, bestuurlijke autoriteiten of wetgevende lichamen, vormen de belangen van het kind de eerste overweging.
2. De Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe het kind te verzekeren van de bescherming en de zorg die nodig zijn voor zijn of haar welzijn, rekening houdend met de rechten en plichten van zijn of haar ouders, wettige voogden of anderen die wettelijk verantwoordelijk voor het kind zijn, en nemen hiertoe alle passende wettelijke en bestuurlijke maatregelen.
3. De Staten die partij zijn, waarborgen dat de instellingen, diensten en voorzieningen die verantwoordelijk zijn voor de zorg voor of de bescherming van kinderen voldoen aan de door de bevoegde autoriteiten vastgestelde normen, met name ten aanzien van de veiligheid, de gezondheid, het aantal personeelsleden en hun geschiktheid, alsmede bevoegd toezicht.

Artikel 6

1. De Staten die partij zijn, erkennen dat ieder kind het inherente recht op leven heeft.
2. De Staten die partij zijn, waarborgen in de ruimst mogelijke mate de mogelijkheden tot overleven en de ontwikkeling van het kind.

Artikel 12

1. De Staten die partij zijn, verzekeren het kind dat in staat is zijn of haar eigen mening te vormen, het recht die mening vrijelijk te uiten in alle aangelegenheden die het kind betreffen, waarbij aan de mening van het kind passend belang wordt gehecht in overeenstemming met zijn of haar leeftijd en rijpheid.
2. Hiertoe wordt het kind met name in de gelegenheid gesteld te worden gehoord in iedere gerechtelijke en bestuurlijke procedure die het kind betreft, hetzij rechtstreeks, hetzij door tussenkomst van een vertegenwoordiger of een daarvoor geschikte instelling, op een wijze die verenigbaar is met de procedureregels van het nationale recht.

Artikel 24

1. De Staten die partij zijn, erkennen het recht van het kind op het genot van de grootst mogelijke mate van gezondheid en op voorzieningen voor de behandeling van ziekte en het herstel van gezondheid. De Staten die partij zijn, streven ernaar te waarborgen dat geen enkel kind zijn of haar recht op toegang tot deze voorzieningen voor gezondheidszorg wordt onthouden.
2. De Staten die partij zijn, streven de volledige verwezenlijking van dit recht na en nemen passende maatregelen, met name:
  - a. om baby- en kindersterfte te verminderen;
  - b. om de verlening van de nodige medische hulp en gezondheidszorg aan alle kinderen te waarborgen, met nadruk op de ontwikkeling van de eerstelijnsgezondheidszorg;

- c. om ziekte, ondervoeding en slechte voeding te bestrijden, mede binnen het kader van de eerstelijnsgezondheidszorg, door onder andere het toepassen van gemakkelijk beschikbare technologie en door het voorzien in voedsel met voldoende voedingswaarde en zuiver drinkwater, de gevaren en risico's van milieuverontreiniging in aanmerking nemend;
  - d. om passende pre- en postnatale gezondheidszorg voor moeders te waarborgen;
  - e. om te waarborgen dat alle geledingen van de samenleving, met name ouders en kinderen, worden voorgelicht over, toegang hebben tot onderwijs, en worden gesteund in het gebruik van de fundamentele kennis van de gezondheid van en de voeding van kinderen, de voordelen van borstvoeding, hygiëne en sanitaire voorzieningen en het voorkomen van ongevallen;
  - f. om preventieve gezondheidszorg, begeleiding voor ouders, en voorzieningen voor en voorlichting over gezinsplanning te ontwikkelen;
3. De Staten die partij zijn, nemen alle doeltreffende en passende maatregelen teneinde traditionele gebruiken die schadelijk zijn voor de gezondheid van kinderen af te schaffen;
  4. De Staten die partij zijn, verbinden zich ertoe internationale samenwerking te bevorderen en aan te moedigen teneinde geleidelijk de algehele verwezenlijking van het in dit artikel erkende recht te bewerkstelligen. Wat dit betreft wordt in het bijzonder rekening gehouden met de behoeften van ontwikkelingslanden.

Artikel 29

1. De Staten die partij zijn, komen overeen dat het onderwijs aan het kind dient te zijn gericht op:
  - a. de zo volledig mogelijke ontplooiing van de persoonlijkheid, talenten en geestelijke en lichamelijke vermogens van het kind;
  - b. het bijbrengen van eerbied voor de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, en voor de in het Handvest van de Verenigde Naties vastgelegde beginselen;
  - c. het bijbrengen van eerbied voor de ouders van het kind, voor zijn of haar eigen culturele identiteit, taal en waarden, voor de nationale waarden van het land waar het kind woont, het land waar het is geboren, en voor andere beschavingen dan de zijne of de hare;
  - d. de voorbereiding van het kind op een verantwoord leven in een vrije samenleving, in de geest van begrip, vrede, verdraagzaamheid, gelijkheid van gelachten, en vriendschap tussen alle volken, etnische, nationale en godsdienstige groepen en personen behorend tot de oorspronkelijke bevolking;
  - e. het bijbrengen van eerbied voor de natuurlijke omgeving.
2. Geen enkel gedeelte van dit artikel of van artikel 28 mag zo worden uitgelegd dat het de vrijheid aantast van individuele personen en rechtspersonen, onderwijsinstellingen op te richten en daaraan leiding te geven, evenwel altijd met inachtneming van de in het eerste lid van dit artikel vervatte beginselen, en van het vereiste dat het aan die instellingen gegeven onderwijs voldoet aan de door de Staat vastgestelde minimumnormen.

Artikel 31

1. De Staten die partij zijn, erkennen het recht van het kind op rust en vrije tijd, op deelneming aan spel en recreatieve bezigheden passend bij de leeftijd van het kind, en op vrije deelneming aan het culturele en artistieke leven.
2. De Staten die partij zijn, eerbiedigen het recht van het kind volledig deel te nemen aan het culturele en artistieke leven, bevorderen de verwezenlijking van dit recht, en stimuleren het bieden van passende en voor ieder gelijke kansen op culturele, artistieke en recreatieve bezigheden en vrijetijdsbesteding.

General comment No. 14 (2013) over het recht van het kind zijn belangen de eerste overweging te laten zijn (artikel 3, 1ste lid IVRK)

In General Comment nummer 14 geeft het Kinderrechtencomité uitleg over de manier waarop beslissingen over kinderen genomen moeten worden. Bij elke beslissing moeten de belangen van een kind bepaald worden en daarna worden afgewogen tegen andere belangen. Uit die

afweging volgt de beslissing. Deze beslissing moet vervolgens aan een kind worden verteld en uitgelegd, zeker als de beslissing een andere is dan wat in het belang van het kind zou zijn geweest.

De belangen van het kind kunnen worden bepaald aan de hand van de specifieke omstandigheden, de specifieke eigenschappen en de sociale en culturele context van het kind of de groep kinderen. Het Kinderrechtencomité heeft een lijst opgesteld van zeven, niet uitputtende, elementen die daarbij altijd gecheckt moeten worden. Het gaat om de volgende zeven basiselementen:

- De mening van het kind over de situatie en te nemen beslissing. Het Kinderrechtenverdrag noemt geen leeftijdsgrenzen. Het is afhankelijk van de leeftijd en de ontwikkeling van het kind of een kind om zijn of haar mening gevraagd kan worden. Dat een kind zijn of haar mening moet kunnen geven, betekent niet dat die ook altijd wordt gevolgd. Er wordt een passend gewicht aan gegeven: het is afhankelijk van de leeftijd en ontwikkeling van het kind hoe zwaar de mening meetelt. Voor de mening van het kind is ook artikel 12 van het Kinderrechtenverdrag belangrijk en General Comment nummer 12: dit General Comment geeft uitleg over artikel 12. Als een kind niet zelf zijn mening kan geven (bijvoorbeeld omdat een gesprek te belastend is of het kind niet beschikbaar is voor een gesprek, of omdat het om een groep kinderen gaat die niet vertegenwoordigd kan worden), dan is het belangrijk om informatie over het kind of groep kinderen en hun mening, wensen en belangen in te winnen via anderen om het kind of de kinderen heen, of via andere documenten.
- De identiteit van het kind. Het gaat om de unieke kenmerken en eigenschappen van een kind en ook om de culturele of religieuze identiteit van een kind. Belangrijke kinderrechten zijn daarvoor artikel 7, 8 en 14 IVRK;
- Behoud van de gezinsomgeving en onderhouden van betrekkingen. Het gezin is volgens het Kinderrechtenverdrag de fundamentele (belangrijkste) maatschappelijke eenheid en de natuurlijke omgeving voor de groei en het welzijn van kinderen. Stabiliteit en continuïteit in de opvoedsituatie maken hier onderdeel van uit. Belangrijke kinderrechten hiervoor zijn artikel 5, 7, 8, 9 en 18 IVRK;
- Zorg, bescherming en veiligheid van het kind. Het gaat om het welzijn van kinderen in brede zin. Enerzijds gaat dit om basisbehoeften op materieel, fysiek, educatief en emotioneel vlak. Anderzijds gaat het om de behoefte aan affectie en veiligheid. Belangrijke kinderrechten zijn artikel 3, 6, 5, 18, 19 IVRK;
- Kwetsbare situatie waarin het kind zich bevindt, waarbij rekening wordt gehouden met de vorm en mate van kwetsbaarheid van elk kind. De mate waarin een kind kwetsbaar is, kan afhangen van de situatie waarin het kind zit in combinatie met de eigenschappen van het kind en kan ook afhangen van de factoren die het kind kwetsbaar maken: een homoseksuele puber is kwetsbaarder op een Islamitische school dan op een openbare school. Een kind kan ook kwetsbaar zijn door de aanwezigheid van risicofactoren (zoals geen stabiele thuissituatie) of slechte ervaringen in het verleden (zoals mishandeling thuis, trauma opgelopen tijdens een vlucht). Belangrijke kinderrechten zijn artikel 2, 22, 23, 30 IVRK;
- Recht van het kind op gezondheid. Het gaat hierbij om het recht op de grootst mogelijke gezondheid. Dit recht is opgenomen in artikel 24 IVRK;
- Recht van het kind op onderwijs. Voor het recht op onderwijs en sociale veiligheid op school zijn belangrijke kinderrechten artikel 19, 28 en 29 IVRK.

BIJLAGE 3: STAPPENPLAN BESTE BESLUIT VOOR HET KIND

Beslissing in 4 stappen

STAP 1 Belangen van het kind

Onderzoek wat het beste is voor de ontwikkeling van het kind en betrek het kind hierbij.

STAP 2 Andere belangen

Breng in kaart welke belangen nog meer meespelen.

STAP 3 Afwegen van de belangen

Weeg wat het beste is voor de ontwikkeling van het kind af tegen wat er verder meespeelt. Stel hierbij het belang van het kind voorop.

STAP 4 Uitleg van het besluit

Bespreek de beslissing met het kind en vertel het kind of en wat het er tegen kan doen als hij of zij het er niet mee eens is.

**kinder
ombudsman**

Dit is een publicatie van
de Kinderombudsman

April 2022

www.kinderombudsman.nl